

Rigsdagstidende.

1852. Forhandlingerne paa Folkethinget. № 302.

Tredie Session.

89de Møde.

Tirsdagen den 2den Marts.

(Forts.)

Sørensen (fortsat): De have aldeles ingen Sympathie, idet man vel her gaar ud paa at give dem en Erstatning, men i det Samme tager den fra dem, det vil sige, en Henstand paa 10 Aar, i det Samme, man er beskæftiget med, at disse 10 Aars Henstand ikke skal komme dem til nogen Nytte; thi i Løbet af de samme 10 Aar ville disse Uendringsforslag, foruden den Møllefrihed, som er i Lovforslaget, jo berøve dem næsten hele Nytten af Henstanden, ved at fordrer endnu større Møllefrihed i de samme 10 Aar; det er jo hele Bestræbelsen af disse Forslag. Det er altsaa at give dem 10 Aars Henstand i Bestiddelsen af deres Privilegier, som en Erstatning ved Loven, og det tage de fra dem igjen ved saadanne Forslag; det er vist. Nu er det ganske sandt, at da man er kommet ned til Smaaafolkene, eller her Smaamøllerne, der skulle sluges af de større, saa er man først kommen fra Erstatningsbegrebet med Obligationer og Renter af Obligationer, man er her kommet fra det preussiske Erstatningsbegreb. Preussen, vor gamle Læremester, udstedte Erstatning til sine fornemme Skatteydere paa samme Maade, som vi gjorde ved det frie Hartkorn, ved at give dem det 20dobbelte Beløb i Obligationer og saa tage det 25dobbelte efter Renten, saaledes at Staten faaer blot $\frac{1}{5}$ af hele Skattepaalægget, og giver de fornemme Skatteydere de $\frac{4}{5}$ tilbage. Det er den nye preussiske Erstatningsmaade og saaledes var det og her med Loven om det frie Hartkorns Beskatning. Det er, naar det Store beskattes, der deri er Exempel paa, nemlig hvor Storheden og Fornemheden kommer frem og

skal beskattes; men komme vi ned til Smaaafolkene, til Folkeligheden, ligesom vi her ere komne til Møllerne, see, da ere vi komne til det rette Erstatningsbegreb for Ophævelse af Privilegier, og det er: Henstand i Tid. — Jeg var blandt dem, der foreslog Henstand i Tid med Hensyn til det frie Hartkorn, men det vilde man ikke vide af med disse Folk; fordi de vare store Folk, skulde de paa preussisk have deres Obligationer og have deres Renter (Ratter), jeg veed ikke anden Grund; men her vil man give en ordentlig Erstatning, som er Henstand i Tid, det er, at de, der skulle gaar over til en anden Næringsvei eller concurrere med Frihaandsmestere i deres Haandtering, skulde have en Overgangsperiode, et Tidsrum af 10 eller flere Aar, for at finde sig tilrette med Omstændighederne, for at komme ind i en ny Speculation og en ny Forbedring, hvorved de nogenlunde selv kunde skaffe sig deres Erstatning. Jeg siger, det er det rette Begreb, og vilde man begynde saaledes med alle Laugsophævelser — thi hvad er Mølleprivilegiet andet end en Laugsindretning — og give dem en vis Tid til at forberede sig paa Overgangen, lade det staae hen ved det Gamle til det og det Aars Forløb og saa lade den nye Næringsfrihed og lige Rettighed indtræde i alle Næringsfag, saa var det uagtelig den eneste rette Maade til at komme ud over Banskelighederne. Jeg besværer mig altsaa slet ikke paa Møllernes Begne over, at der er skeet dem Uret, men jeg henviser kun til den Inconsequens, som Thinget er i ved Hartkornserstatningen og ved Bagerne og nu ved Møllerne; det er Noget, man vil vide med sig selv, hvor aldeles modstridende man her har handlet (En Stemme: Men tænk paa Møllestylden!). Møllestylden var det, jeg skulde huske paa? (Ja!) — Møllestylden bør ved-